

Animal Sciences Group

Kennispartner voor de toekomst

process for progress

Overzicht inleidingen varkenshouderij 2008

Juni 2008

ANIMAL SCIENCES GROUP
WAGENINGEN UR

Colofon

Uitgever

Animal Sciences Group van Wageningen UR

Postbus 65, 8200 AB Lelystad

Telefoon 0320 - 238238

Fax 0320 - 238050

E-mail Info.veehouderij.ASG@wur.nl

Internet <http://www.asg.wur.nl>

Redactie

Communication Services

Aansprakelijkheid

Animal Sciences Group aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Liability

Animal Sciences Group does not accept any liability for damages, if any, arising from the use of the results of this study or the application of the recommendations.

Losse nummers zijn te verkrijgen via de website.

De certificering volgens ISO 9001 door DNV onderstreept ons kwaliteitsniveau. Op al onze onderzoeksopdrachten zijn de Algemene Voorwaarden van de Animal Sciences Group van toepassing. Deze zijn gedeponneerd bij de Arrondissementsrechtbank Zwolle.

Referaat

ISSN 1570 - 8616

Auteur(s) Werkgroep

Titel: Overzicht inleidingen varkenshouderij 2008

Voorwoord

Voor het uitdragen van onderzoeksresultaten in de praktijk door onderzoekers van de Animal Sciences Group (ASG) van Wageningen UR, stelt het PVV budget beschikbaar. ASG heeft daarvoor een selectie gemaakt van algemene onderwerpen en onderwerpen afkomstig uit recent afgerond onderzoek.

De inleidingen zijn bestemd voor studiegroepen in de varkenshouderij, zowel in de vermeerdering als in de vleesvarkenshouderij. Maar ook voor bedrijfsleven, regionale en provinciale overheden en onderwijs kunnen wij inleidingen, lessen, workshops ed. verzorgen. Voor deze presentatie geldt een eigen bijdrage van 175 euro, het resterende deel van de kosten wordt vergoed door het PVV.

In deze bundel staat een overzicht van het huidige aanbod van inleidingen. De meest actuele informatie is te vinden op de website van ASG : www.asg.wur.nl/producten/inleidingen

Voor meer informatie, bijvoorbeeld over combinaties van inleidingen, andere onderwerpen en de mogelijkheden van andere wijzen van kennisoverdracht zoals trainingen, workshops kunt u contact opnemen met de inleider of met Oane de Hoop communicatieservicecentrum, tel 0320 293 309 of per e-mail oane.dehoop@wur.nl.

Lelystad, juni 2008
Paul Vriesekoop
Directeur ASG Veehouderij

Inhoud

Huisvesting en milieu

Andre Aarnink

- Verbetering luchtkwaliteit in de stal en ver
- Reductie ammoniak- en geuremissie via het voer mindering emissies
- Voorkomen hittestress bij varkens

Sjoerd Bokma

- MER

Fridtjof de Buissonje

- Mestverwerking

Hendrik Jan van Dooren

- **Duurzame energie in de varkenshouderij**

Karin Groenestein

- Emissies en mestketen
- Inventarisatie ammoniakemissie van Nederland

Anita Hoofs

- Groepshuisvesting varkens

Gerrit Kasper

- Olifantsgras als vervanger van fossiele energie op fokzeugenbedrijven

Rolant Melse

- Luchtwassers voor reiniging stallucht

Gulio Mosquiera

- N₂O dierlijke mest

Dick Starmans

- Biological luchtfilter

Herman Vermeer

- Huisvesting biologische vleesvarkens
- Biologische kraamstal
- Varkens in comfortclassstal

Voeding

Alfons Jansman

- Aminozuurbehoefte van biggen en vleesvarkens
- Nutrigenomics in de diervoeding
- Voeding en darmgezondheid van biggen

Age Jongbloed

- Fytase
- Vermindering koper en zink varkens
- Voeding en veevoer in de biologische varkenshouderij

Marinus van Krimpen

- Invloed van vochtrijke bijproducten op vleeskwaliteit
- Fytotherapie tegen spoelwormen bij varkens

Carola van de Peet

- Voeding biologische varkens

Gezondheidszorg en welzijn

Martien Bokma

- Relatie diersysteem en gezondheid

Clemens Driessen

- Ethiek in de veehouderij

Ina Enting

- Verbeteren gezondheidsstatus
- Het varken en zijn vloer

Hans Hopster

- Dierenwelzijn in breder verband

Aize Kijlstra

- Toxoplasma
- Vliegenbestrijding

Marion Kluijvers

- Verdoofd castreren
- Alternatieven voor onverdoofd castreren

Monique Mul

- Weerstand varken

Jan ten Napel

- Gericht antibioticagebruik varkens
- Voorziening biologische opfokzeugen

Carola van de Peet

- Vermindering pleuritus
- Beheersing van streptococcus suis via managementmaatregelen

Marko Ruis

- Welfare quality training
- Belang samenstelling groepen en vluchtmogelijkheden voor welzijn van varkens

Economie, management en maatschappelijk verantwoord ondernemen

Ron Bergevoet

- Bedrijfsdraaiboek varkenshouderij
- Verbeteren rendement advieskosten

Onno van Eijk

- BGood
- RIO zeug

Reina Ferwerda

- Zorglandbouw

Karel de Greef

- Maatschappelijke aspecten veehouderij
- Mega-bedrijven
- Waar gaat het om bij dierenwelzijn
- Boerenethiek

Henri Holster

- VarkensNET als hét kennisnetwerk van de varkenshouder (?)

Bert Lamboij

- Transport dieren
- Euthanasie van varkens op het bedrijf

Geert van de Peet

- Innovatieagenda varkenshouderij
- Megavarkensbedrijven

Sierk Spoelstra (Karel de Greef en Onno van Eijck)

- Duurzame veehouderij

Hans Spoolder

- Welfare Quality(r): welzijn meten en verwaarden

Henk Stormink

- Gebruik en trends in ICT veehouderij

Adriaan Vernooij

- Verbetering varkenshouderij onderwijs en competentie ontwikkeling in de sector

Maarten Vrolijk

- Netwerken in de varkenshouderij

Johan Zonderland

- Arbeid in de varkenshouderij
- Staartbijten bij varkens

Praktijkcentrum Sterksel

Mart Smolders

- Lopend onderzoek Sterksel

Inleiders op alfabetische volgorde met hun contactgegevens

Titel	Verbetering luchtkwaliteit in de stal en vermindering emissies
Inleider 	Andre Aarnink Contactgegevens: E-mail: andre.aarnink@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Wat bepaald luchtkwaliteit in de stal; hoe is de luchtkwaliteit te verbeteren; aanpak bij de bron (voer, diergedrag, stalklimaat).
Titel	Reductie ammoniak- en geuremissie via het voer
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Welke voerfactoren beïnvloeden ammoniak- en geuremissie; perspectieven voor reductie ammoniak- en geuremissies via voersamenstelling; VevoVitall, eiwitgehalte, fermenteerbare koolhydraten.
Titel	Voorkomen hittestress bij varkens
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Effecten van hittestress bij varkens; hoe hittestress te voorkomen; koelsystemen.

Titel	Bedrijfsdraaiboek varkenshouderij
Inleider 	Ron Bergevoet Contactgegevens: E-mail: ron.bergevoet@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Een planning is belangrijk voor ieder bedrijf. Ook is het goed om de belangrijke processen op het bedrijf goed en eenduidig vast te leggen. Dit is zowel van belang voor bedrijven die met personeel werken als ook bedrijven die met het gezin werken. In de inleiding komen aan de orde: <ul style="list-style-type: none"> • redenen om een draaiboek te maken • hoe is het ingedeeld • hoe schrijf je het op • hoe ga je er mee aan de gang in de dagelijkse gang van zaken • hoe onderhoud je het draaiboek.
Titel	Verbeteren rendement advieskosten
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Hoe verloopt een goed advies gesprek. Wat kan je van je gesprekspartner verwachten en hoe haal je er voor je zelf het meeste uit. De advieskaart die door het netwerk ontwikkeld is, fungeert als rode draad.

Titel	Relatie diersysteem en gezondheid
Inleider 	Martien Bokma-Bakker Contactgegevens: E-mail: martien.bokma@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Aspecten van houderijsystemen van varkens die invloed hebben op diergezondheid; risico op uitbraak van aangifteplichtige en bedrijfsgebonden dierziekten (infectieus en endemisch) in SPF/High Health, gangbaar + en biologische systemen (aan de hand van de drie voorbeeldziekten varkenspest, PRRS en speendiarree).

Titel	MER
Inleider 	Sjoerd Bokma Contactgegevens: E-mail: sjoerd.bokma@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Varkens en pluimveebedrijven krijgen bij bedrijfsontwikkeling in toenemende mate te maken met een milieueffectenrapportage. Wat houdt een MER in, hoe ziet de procedure er uit en welke (milieu-)informatie moet in het MER aan de orde komen en hoe past deze procedure in de aanvraag vergunningverlening?

Titel	Mestverwerking
Inleider 	Fridjof de Buisonjé Contactgegevens: E-mail: fridjof.debuisonje@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Technieken voor energiewinning en verdere verwerking, voor- en nadelen, samenstellingen fracties, mogelijkheden en knelpunten, energieverbruik en kosten, eindproducten, opbrengsten.

Titel	Duurzame energie in de varkenshouderij
Inleider 	Hendrik Jan van Dooren Contactgegevens: E-mail: hendrikjan.vandooren@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> De kosten voor elektriciteit en verwarming in de varkenshouderij zijn de laatste jaren flink gestegen. Eigen opwekking van duurzame energie kan een mogelijkheid zijn om deze kosten te beperken. De beschikbare technieken worden kort toegelicht en de

	benodigde investeringen en opbrengsten worden toegelicht. Aan de orde komen: mestvergisting, co-vergisting, houtkachels, warmteopslag, zonne- energie en kleinschalige windenergie.
--	---

Titel	Ethiek in de veehouderij
Inleider 	Clemens Driessen Contactgegevens: E-mail: clemens.driessen@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Welke ethische speelruimte hebben veehouders in de beslissingen die ze dagelijks nemen? Wie of wat bepaald hoe ze houderij technische afwegingen maken in hun bedrijfsvoering? Is het alleen de kans op goede productie, speelt het welzijn van het dier mee of eventueel zelfs de mening die de veearts of de buurman er op na houdt?

Titel	BGood
Inleider 	Onno van Eijck Contactgegevens: E-mail: onno.vaneijck@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Bouwstenen voor het overbruggen van de kloof veehouderij en maatschappij. Project waar met partijen van buiten en binnen de veehouderij is gekeken hoe je contact hersteld. Op basis van de bouwstenen kunnen toehoorders zelf hun strategie bepalen.
Titel	RIO zeug
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Integraal duurzame varkenshouderij; hoe kom je tot een varkenshouderij waar de eisen van het dier, de ondernemer, de burger/consument en het milieu met elkaar in evenwicht zijn gebracht? Is dat een zaak van langzaamaan doorontwikkelen, of moet je hiervoor een aantal vaststaande patronen in de varkenshouderij doorbreken?

Titel	Verbeteren gezondheidsstatus
Inleider 	Ina Enting Contactgegevens: E-mail: ina.enting@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Gezonde varkens zijn de basis voor een gezonde varkenshouderij. Varkens die niet optimaal gezond zijn, renderen ook niet optimaal en kosten geld. Naast een stijging van de productiekosten voor de varkenshouder, benadeelt het de concurrentiepositie van de sector. Wat zijn de mogelijkheden om aan de gezondheidsstatus te werken? Er zijn meerdere wegen om de gezondheidsstatus op het bedrijf te verbeteren. Dit kan door het beheersen van voorkomende ziekteproblemen via managementmaatregelen of via de bedrijfsstructuur, het vrijwaren van ziektes via

	bijvoorbeeld gerichte medicatie en vaccinatie of het herbevolken met varkens die niet besmet zijn met bepaalde ziektekiemen. Het laatste is het meest ingrijpend, het eerste is voor iedereen haalbaar. Verbeteringen zijn dus op elk bedrijf haalbaar. Het allerbelangrijkste is dat de varkenshouder zich ervan bewust is dat hij met zijn eigen houding en gedrag heel veel kan bereiken!
--	--

Titel	Zorglandbouw
Inleider	Reina Ferwerda Contactgegevens: E-mail.: reina.ferwerda@wur.nl
	
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Zorglandbouw als verbredingstak, de functie van (landbouw)huisdieren voor cliënten, evt. specifieke doelgroep cliënten (bijv. Autisme Spectrum Stoornissen).

Titel	Maatschappelijke aspecten veehouderij
Inleider	Karel de Greef Contactgegevens: E-mail: karel.degreef@wur.nl
	
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> De veehouderij is niet zomaar een industrie ver weg op een anoniem terrein. Het zit midden in de maatschappij. Maar hoe dan? Inleiding over de raakvlakken tussen veehouderij en maatschappij.
Titel	Mega-bedrijven
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Wat zijn de consequenties van het alsmat groter worden van bv varkensbedrijven? welke beloftes en kansen brengen megabedrijven mee en hoe verhoudt zich dit tot de maatschappij?
Titel	Waar gaat het om bij dierenwelzijn
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Dierenwelzijn gaat niet alleen over dieren, maar ook over mensen, die laatste misschien wel meer dan we willen zien. Waar draait het debat om en welke rol spelen de politiek en media hierin?
Titel	Boerenethiek
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Hoe staan boeren tegenover hun (maatschappelijke) verantwoordelijkheid? Presentatie met wat hoofdlijnen uit onderzoek aan en met boeren over hun waarden en hun ethiek.

Titel	Emissies en mestketen
Inleider	Karin Groenenstein

	Contactgegevens: E-mail: karin.groenestein@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Stikstofbalans, broeikasgas-, geur- en fijn-stof-emissies.
Titel	Inventarisatie ammoniakemissie van Nederland
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> NEC-richtlijn, N-excretie, emissiefactoren, huisvesting, mestopslag, aanwending van mest, beweiding, kunstmest.

Titel	VarkensNET als hét kennisnetwerk van de varkenshouder (?)
 Inleider	Henri Holster Contactgegevens: E-mail: henri.holster@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> VarkensNET, hét of een nieuw kennisnetwerk voor de varkenshouderij? Kennis delen door, voor en met varkenshouders, in het veld en op internet. Maar ook samen met kennisinstellingen (onderwijs, onderzoek) en alle andere partijen in de sector. Ondernemers leren van ondernemers, effectieve toegang tot nieuwe kennis - ook onderzoekskennis - en kennissen. Het blijkt te kunnen, zoals ook bij de melkveeacademie. U hoort de voorbeelden, de successen.

Titel	Groepshuisvesting varkens
 Inleider	Anita Hoofs Contactgegevens: E-mail: Anita.hoofs@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Varkenshouders krijgen te maken met een reeks van beslissingen als zij overschakelen naar groepshuisvesting voor zeugen. Zij moeten een keus maken voor stabiele of dynamische groepen, de grootte van de groepen, het voersysteem en het klimaatsysteem. Deze beslissingen zijn complex en zijn ook weer van elkaar afhankelijk. De inleiding geeft op een heldere manier overzicht in al deze aspecten en helpt de varkenshouder tot een juiste beslissing te komen

Titel	Dierenwelzijn in breder verband
 Inleider	Hans Hopster Contactgegevens: E-mail: hans.hopster@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i>

	Beleidsondersteunend onderzoek, maatschappelijke aspecten, ontwikkelingen in het groene onderwijs.
--	--

Titel	Aminozuurbehoefte van biggen en vleesvarkens
 Inleider	Alfons Jansman Contactgegevens: E-mail: alfons.jansman@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Basis voor de afleiding van aminozuurbehoefte; variatie in aminozuurbehoefte (o.a. in relatie tot gezondheidsstatus).
Titel	Nutrigenomics in de diervoeding
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Wat is (nutri)genomics? Mogelijke toepassingen van nutrigenomics in de diervoeding
Titel	Voeding en darmgezondheid van biggen
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Wat is darmgezondheid? Hoe kunnen we via de voeding (darm)gezondheid sturen via voerstrategie en samenstelling (grondstoffen, nutriënten en additieven).

Titel	Fytase
 Inleider	Age Jongbloed Contactgegevens: E-mail: age.jongbloed@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Fosforverteerbaarheid bij varkens en pluimvee, bijkomende positieve effecten van fytase, waar hangt de effectiviteit van fytase vanaf, fytase vergeleken met voederfosfaten.
Titel	Vermindering koper en zink varkens
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Koper en zinkbalans in Nederland, waar komt al dat koper en zink vandaan, lopend onderzoek met koper en zink op ASG, perspectief mineralen chelaten.
Titel	Voeding en veevoer in de biologische varkenshouderij
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Energie- en eiwitwaarde biologische veevoedergrondstoffen, ruwvoeders, eiwitrijke grondstoffen, voeding en karkaskwaliteit.

Titel	Olifantsgras als vervanger van fossiele energie op fokzeugenbedrijven
 Inleider	Gerrit Kasper Contactgegevens: E-mail: gerrit.kasper@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Teelt, oogst, opslag, CO ₂ -reductie, kosten-baten plaatje, alternatieven van Miscanthus: vervanger van stro, grondstof voor bouwmaterialen.

Titel	Toxoplasma
 Inleider	Aize Kijlstra Contactgegevens: E-mail: aize.kijlstra@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Biologische varkens komen door de houderijomstandigheden meer met andere diersoorten in contact het risico van zoönoses neemt hierdoor toe. Met gericht management en goede houderij kan het risico hiertoe sterk tot nihil teruggedrongen worden. Welke risico's kunnen ontstaan en hoe speel je daar op bedrijfsnivo op in.
Titel	Vliegenbestrijding
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Vliegen zijn een groot probleem in de biologische veehouderij. Ze veroorzaken ongerief bij dier en mens en zijn potentiële vectoren van diverse ziektes. In 2008 is onderzoek gestart naar de beste bestrijdingswijzen. Welke problemen kunnen vliegen veroorzaken en er wordt er ingegaan op het lopende onderzoek.

Titel	Verdoofd castreren
 Inleider	Marion Kluivers Contactgegevens: E-mail: marion.kluivers@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Waarom moet er verdoofd gecastreerd worden. Welke methoden van verdoven zijn er mogelijk. Wat zijn de voor- en nadelen van de verschillende methoden. Wat is de stand van zaken in de ons omringende landen
Titel	Alternatieven voor onverdoofd castreren
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Welke alternatieven zijn er om berengeur te voorkomen. Wat is de achtergrond van deze alternatieven, waar(op) grijpen ze in. Op welke termijn zijn deze alternatieven in te zetten en wat zijn de voor- en nadelen van elke methode.

Titel	Invloed van vochtrijke bijproducten op vleeskwaliteit
Inleider 	Marinus van Krimpen Contactgegevens: E-mail: marinus.vankrimpen@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Metingen aan de slachtlijn, resultaten van experiment met verschillende niveaus van elektrolyten in brij- en droogvoer en effect daarvan op vleeskwaliteit, literatuuroverzicht.
Titel	Fytotherapie tegen spoelwormen bij varkens
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Resultaten van verschillende experimenten gericht op het bestrijden van spoelwormen met behulp van kruiden.

Titel	Transport dieren
Inleider 	Bert Lambooi Contactgegevens: E-mail: bert.lambooi@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Effecten van laden, lossen beladingsdichtheid en ventilatie op het welzijn en de vleeskwaliteit.
Titel	Euthanasie van varkens op het bedrijf
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Redenen en methoden van euthanasie.

Titel	Luchtwassers voor reiniging stallucht
Inleider 	Rolant Melse Contactgegevens: E-mail: rolant.melse@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Algemene beschrijving en werkingsprincipe van luchtwassers (chemische wasser, biowasser, biofilter). Nieuwe ontwikkeling: combi-wassers Rendementen voor ammoniak, geur en fijn stof; Investerings- en operationele kosten

Titel	N2O dierlijke mest
 Inleider	<p>Julio Mosquera (ASG) samen met Gerard Velthof (Alterra)</p> <p>Contactgegevens: E-mail: julio.mosquera@wur.nl</p>
Korte beschrijving	<p><i>Aan de orde komen:</i></p> <p>Emissiefactor voor lachgasemissie bij bovengronds en emissiearm toedienen. grasland, maïsland bovengronds, zodenbemester, bouwlandinjecteur dunne rundermest, dunne vleesvarkensmest.</p>
Titel	Weerstand varken
 Inleider	<p>Monique Mul</p> <p>Contactgegevens: E-mail: monique.mul@wur.nl</p>
Korte beschrijving	<p><i>Aan de orde komen:</i></p> <p>De varkenshouder een grote invloed heeft op de weerstand van zijn varkens via het klimaat, voeding en water(kwaliteit), diermanagement, huisvesting, hygiëne, ziektedruk en de opbouw van de weerstand van het jonge dier. Tijdens deze bijeenkomst krijgt u inzicht in de werking van weerstand van varkens, scant u uw bedrijf op verbeterpunten en stelt u een plan van aanpak op om de weerstand van uw varkens op uw bedrijf te verbeteren.</p>
Titel	Gericht antibioticagebruik varkens
 Inleider	<p>Jan ten Napel</p> <p>Contactgegevens: E-mail: jan.tennapel@wur.nl</p>
Korte beschrijving	<p><i>Aan de orde komen:</i></p> <p>Inzicht in het eigen gebruik van antibiotica op het bedrijf en een aanpak om het gebruik van antibiotica te verminderen.</p>
Titel	Voorziening biologische opfokzeugen
Korte beschrijving	<p><i>Aan de orde komen:</i></p> <p>De aanpak van het onderzoek naar de meest passende manier om opfokzeugen voor biologische varkensbedrijven ook op biologische bedrijven te fokken en op te fokken.</p>

Titel	Innovatieagenda varkenshouderij
 Inleider	Geert van der Peet Contactgegevens: E-mail: geert.vanderpeet@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> <i>Waarom een innovatieagenda en van wie is de innovatieagenda? Welke activiteiten lopen in de innovatieagenda?</i> - duurzame varkenshouderij: nieuwe huisvestingsystemen, castratie, fysieke inpassing van bedrijf in het landschap, mest (korte termijn met netwerken en lange termijn met nieuwe afzet (buiten de landbouw, raffinage, ...)) - consument gerichte productinnovatie: ketenbrede invulling van een nieuw product tussen de reguliere en biologische varkenshouderij: Tussensegment - kennis en competentieontwikkeling: onderwijs (scholing en bijscholing), hoe kennis bij varkenshouder krijgen, Varkensnet.
Titel	Megavarkensbedrijven
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Een algemeen overzicht van de aspecten die spelen bij megabedrijven: effect op gezondheid, milieu, welzijn, arbeid, stof, burgerperceptie.

Titel	Vermindering pleuritis
 Inleider	Carola van der Peet Contactgegevens: E-mail: carola.vanderpeet@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Vermindering diercontacten, welke bacteriën spelen een rol.
Titel	Voeding biologische varkens
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Verteringsonderzoek bij vleesvarkens met biologische energierijke (tarwe, gerst, rogge etc.) en eiwitrijke (erwten, bonen, lupine etc.) grondstoffen en met ruwvoer; verteringsonderzoek bij drachtige zeugen met gras en met ruwvoer en opname proeven met gras en ruwvoer; effect van verzadigend voer, van koude versus warme opfok en van minder eiwit in het afmestvoer op de technische resultaten en slachtkwaliteit van vleesvarkens.
Titel	Beheersing van streptococcus suis via managementmaatregelen
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Hoe kun je via managementmaatregelen de S. suisproblematiek bij gespeende biggen verminderen.

Titel	Welfare quality training
 Inleider	Marko Ruis Contactgegevens: E-mail: Marko.ruis@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Training van varkenshouder en leghennenhouder gericht op bewustwording en houdingsverandering ten aanzien van het werken met dieren. In Australië werpt het volgen van de training zijn vruchten af, o.a. door een makkelijkere omgang met de dieren en zichtbare verbetering in technische resultaten. De training wordt gegeven aan de hand van een interactieve DVD, met ondersteunende producten zoals flyers, nieuwsbrieven e.d.
Titel	Belang samenstelling groepen en vluchtmogelijkheden voor welzijn van varkens
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> De wijze van samenstellen van groepen is een belangrijk aandachtspunt voor het welzijn en de technische resultaten van vleesvarkens. Rekening houden met individuele agressieve intenties van varkens en met onderlinge bekendheid kunnen in belangrijke mate bijdrage aan stabiliteit en rust in een nieuwe groep. Verder zijn huisvestingsaspecten zoals afscheidingen en ruimte van groot belang.

Titel	Lopend onderzoek Sterksel
 Inleider	Mart Smolders Contactgegevens: E-mail: mart.smolders@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Welke onderzoeken zijn recentelijk afgesloten, welke actuele onderzoeken worden er dit jaar op Praktijkcentrum Sterksel uitgevoerd? Dit komt aan bod in een lezing, die tevens in kan gaan op andere ontwikkelingen op PC Sterksel: biogas en mestbewerking, huisvesting. Onderwerpen in overleg vast te stellen. Te combineren met een bezoek aan Praktijkcentrum Sterksel. Het Praktijkcentrum Sterksel richt zich op innovaties voor een moderne varkenshouderij. Veel van het onderzoek staat in het teken van de implementatie van het Varkensbesluit en van de huidige en toekomstige milieunormen. Aan de orde kunnen komen actuele bedrijfsontwikkelingen en het lopende en afgerond onderzoek waaronder: <ul style="list-style-type: none"> • Het bouwen van goedkope, emissiearme groepshuisvesting voor guste en drachtige zeugen • Huisvesting en werken met grote groepen vleesvarkens • Fasenvoeding zeugen en fermentatie van bijproducten • Klimaatbeheersing en energiegebruik van nieuwe luchtinlaatsystemen • Mestbewerking en mestvergisting met biogas, bedrijfsvoering en kostprijs.

Titel	Duurzame veehouderij
Inleider 	<p>Sierk Spoelstra, Karel de Greef, Onno van Eijk</p> <p>Contactgegevens Sierk Spoelstra: E-mail: sierk.spoelstra@wur.nl</p> <p>Contactgegevens Karel de Greef: E-mail: karel.degreef@wur.nl</p> <p>Contactgegevens Onno van Eijk: E-mail: onno.vaneijk@wur.nl</p>
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Wat is duurzaamheid, waarom is dit moeilijk, hoe kun je daar aan werken.

Titel	Welfare Quality(r): welzijn meten en verwaarden
Inleider 	<p>Hans Spoolder</p> <p>Contactgegevens: E-mail: hans.spoolder@wur.nl</p>
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Activiteiten in het kader van een omvangrijk Europees project waarin welzijn op veehouderijbedrijven gemeten wordt, en vertaald in een sterrenstelsel op de verpakking van melk, vlees en eieren.

Titel	Biological luchtfilter
Inleider 	<p>Dick Starmans</p> <p>Contactgegevens: E-mail: dick.starmans@wur.nl</p>
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Toepassing, controle, meetmethode en behaalde resultaten.

Titel	Gebruik en trends in ICT veehouderij
Inleider 	<p>Henk Stormink</p> <p>Contactgegevens: E-mail: henk.stormink@wur.nl</p>
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Op basis van een representatief marktonderzoek onder 750 zeugenhouders en 900 vleesvarkenshouders wordt de huidige stand van zaken en de verwachte ontwikkeling van de automatisering op het primaire agrarische bedrijf besproken

Titel	Huisvesting biologische vleesvarkens
 Inleider	Herman Vermeer Contactgegevens: E-mail: herman.vermeer@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> uitloop vleesvarkens, kraamhokken, ideale bedrijf uit oogpunt van arbeid.
Titel	Biologische kraamstal
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Maatregelen ter voorkoming biggensterfte.
Titel	Varkens in comfortclasstal
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Ontwerp op basis varkensbehoeften, gedrag van vleesvarkens in ruim verrijkt hok.

Titel	Verbetering varkenshouderij onderwijs en competentie ontwikkeling in de sector
 Inleider	Adriaan Vernooij Contactgegevens: E-mail: adriaan.vernooij@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> De behoefte aan goed geschoold personeel in de varkenshouderij is groot. Er is slechts een beperkte toestroom van nieuw personeel met voldoende kennis van de sector. Onderwijs, bedrijfsleven, dienstverleners en brancheorganisaties van varkenshouders hebben de handen ineen geslagen en zijn begonnen met verbetering van het varkenshouderij onderwijs en versterking van scholingsactiviteiten in de praktijk. Het onderwijs werkt aan één gezamenlijke varkenshouderij opleiding en samen met de praktijk worden er diverse praktijk opleidingsactiviteiten ontwikkeld. Aan bod komen doelstellingen van de projecten, behaalde resultaten tot nu toe en de verwachtingen voor de toekomst.

Titel	Netwerken in de varkenshouderij
 Inleider	Maarten Vrolijk Contactgegevens: E-mail: maarten.vrolijk@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Wat kun je met een netwerk bereiken, hoe starten we een netwerk, wie hebben we daarbij nodig, wat moeten we zeker niet doen als we in een netwerk samen willen werken, welke voorbeelden zijn er van netwerken in de varkenshouderij en andere sectoren waar wij van kunnen leren, het belang van communicatie, inhoudelijke resultaten die met netwerken gerealiseerd zijn.

Titel	Arbeid in de varkenshouderij
 Inleider	Johan Zonderland Contactgegevens: E-mail: johan.zonderland@wur.nl
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Arbeidsproductiviteit zeugenhouderij; Karakteristieken ondernemers.
Titel	Staatbijten bij varkens
Korte beschrijving	<i>Aan de orde komen:</i> Staatbijten multifactorieel probleem; preventie staatbijten; managementmaatregelen.

